

Johann Quistorp Philipp Heinrich Friedlieb

Disputatio Theologica De Iustificatione Hominis Peccatoris Coram Deo

Rostochi[i]: Pedanus, 1632

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn739724940>

Druck Freier Zugang

Vert.: Ph.-H. Friedlieb
F. Günstig.
R. H. theol. 1632.

Σὺν Θεῷ

Disputatio Theologica,

DE

JUSTIFICATIONE
HOMINIS PECCATORIS

CORAM DEO,

Quam

in Alma Rosarum

Annunte S. S. Triade

Consentiente Facult. Theolog.

SVB PRÆSIDIO

DN. JOHANNIS QUISTORPII,

SS. Theologiæ D. & Professoris ibidem

celeberrimi, Facultatis Theolog. p. t. DECANI Spe-
ctabilis, in æde Mariana Ecclesiasticis vigilantissimi,

DN. Promotoris, fautoris ac in Christo

fratris sui ætatem colendi,

Pro consequenda in Theologia

LICENTIA

Publico examini, horis ante & post meridianis, in

Auditorio Majori, proponit

M. PHILIPPUS-HENRICUS FRIEDLIEB.

Osnab. VVestph. Ecclesiæ Jacobæ Stral-

sundinæ Pastor,

ad diem 16. Octobris.

ROSTOCHL,

Typis JOACHIMI PEDANI Acad. Typ.

ANNO M. DC. XXXII.

43

1639

I. N. D. N. J. C. A.

Proœmium.

Hauwaslander noster Lutherus, quar-
ti A. C. Articuli de Justificatione hominis pec-
catoris coram Deo dignitatem, cum pari utili-
tate & necessitate conjunctam commendaturus,
testatur: Eo amisso nulli heresi, falsæ doctrine,
quantumvis ridicula & vanæ resisti posse: Ecclesiam non consti-
tere, nec Deum retinere suam gloriam, quod sit misericors, &
propter filium condonet peccata: Eum solum facere Theolo-
gum, & ex Theologo Judicem terrarum & omnium negotio-
rum. Tom 3. Jen. Lat. p. 39. Comm, in Epist. Gal. fol. 10. Tom.
3. Lat. Jen. p. 447. & Tom. 5. germanico Jenensi fol. 159. Hunc
ergo Articulum, multis insuper & magnis impedimentis difficul-
tatibus, cum διὰ βραχέων Disputat. cancellis simus circumscri-
pturi, ut justâ Methodo, debitâq; σαφινείᾳ pertractemus, Duo
precipue constituemus membra: quorum Prius Orthodoxiam;
Posterius verò Heterodoxiam, breviter, pro Thesium ratione,
enarrabit. Veneramur verò τῷ Θεῷ ἀληθινὸν ὁ Φωτιστὴν πάντων
ἀνθρώπων ἐρχόμενον εἰς τὴν γῆν, ut sedens, ad dexteram pa-
tris, accepta pro nobis charismata, in nos, εἰς οἰκδομήν τῆς ἐκ-
κλησίας αὐτοῦ, distribuat. Amen.

Membrum I.

I. Orthodoxian Articuli de Justificatione proposituri,
fundamentum, cui eam superadificaturi sumus, ex Rom. 3. v. 24.
& 28, præmittimus: Justificamur gratis, ipsius gratiâ, per re-

A 2

demptio-

redemptionem, quæ est in Christo Jesu, quem proposuit Deus propitiatorium, per fidem, in sanguine ipsius, ad declarandam justiciam suam per remissionem præcedentium delictorum. Cui con-
sonant Rom. 4. v. 5 c. 8. 32.

II. Definitio exinde talis exstruitur: Justificatio est actio Dei, Patris, Filij & Spiritus S. qui ex mera gratia & misericordia, propter Christi mediatoris & redemptoris obedientiam & satisfactionem, homini peccatori, verò in Christum credenti, gratis, sine operibus aut meritis propriis, peccata remittit, justiciam Christi imputat, & ad vitam æternam acceptat, ad divini nominis gloriam, & hominis salutem.

III. Ad modum aliarum Definitionum, & hæc resolvenda est, in Definitum; cujus & Etymon, homonymia & Synonymia expendenda; & Definitionem in specie dictam, ubi Genus cum Differentia observandum.

IV. Justificationis Etymologia, ex Justitia, justo, & facere est; Neq. Compositio pro thesi Pontificiâ quidquam inferre, cum nec sanctificationis vox, quam exempli ergò adducunt, semper significet ex non sancto sanctum, infuso sanctitatis habitu facere. Jubemur namq. sanctificare Iehovam exercituum, Esa. 8. v. 13. Petimus Matth. 6. 9. sanctificetur nomen tuum. Quin & de hominibus usurpata, imputationem sanctitatis Christi sæpè notat. Hebr. 10. v. 10. Sanctificati sumus per oblationem corporis Christi semel peractam. Sic & Hebræum הִצְרִיחַ, justificavit, justum pronuntiavit significat. Quare & LXX. Interpretes διχαίον, διχαίοντες, διχαίον κεινεν reddiderunt. Fratres proinde Iosephi Gen. 44. v. 16. ajunt: quid dicemus? הִצְרִיחַנוּ מִן הַמָּוֶל quo justificabimur, vel quo à reatu furti absolvemur?

V. Synonymon est salvatio, utpote, quæ jisdem cum justificatione causis constat, & quæ in sacris cum ea sæpè per-
muta.

mutatur. Dicimur namq[ue] gratis, ex fide, sine operibus salvari.
 2. Tim. 1. 9. Act. 13. 11. Roman. 11. 6. Tit. 3. 5. Eph. 2. 8. Ne-
 quaquam verò Renovatio. Iustificatio enim præcedit &
 fidei imputatur. Renovatio tanquam fructus iustitiæ, Phil. 1.
 11. & Spiritus Gal. 5. 22. sequitur. Iustificatio perfectissima &
 omnibus numeris absolutissima est. Renovatio verò imperfe-
 cta, propter adjacens malum, nec in omnibus æqualis.

VI. Homonymiam ut monstremus, non prolixè expli-
 cabimus iustitiæ & iusti diversimodas acceptiones, quomodo
 Iustitia vel Philosophicè accipiat[ur], notetq[ue], aut universalem,
 aut Particularem, eamq[ue] vel Commutativam, vel Distributi-
 vam, indeq[ue] iusti nomen variet. Quomodo & accipiat[ur] iustitia
 & iustus Theologicè, dum Deo attribuitur, Christo & homini-
 bus; legi enim illa apud alios poterunt: Solum verò de Iustifi-
 cationis adu[m]ptiæ solliciti, vocabulum id juxta morem voca-
 bulorum ἀφ' ἐνός καὶ τοῦ ἐν, diversum obtinere significandi
 modum, observandum est. Notat enim nonnunquam incre-
 mentum iustitiæ in statu novæ obedienciæ Apoc. 22. 11. Ac-
 cipitur & pro declaratione Iustitiæ fidei coram mundo.
 Jacob. 2. 18. Indigitat nonnunquam declarationem maje-
 statis 1. Tim. 3. 16. Inter eas verò significationum diversita-
 tes, Principalis est significatio forensis. Et hæc locum ha-
 bet 1. extra Articulum de Iustificatione, ut Esai. 5. 23. Vae illis,
 qui iustificant impium propter munera. וְיִצְדִּיקוּן יָשָׁר׃ iustum pro-
 nuntiantes. Deut. 25. 1. Si fuerit causa inter aliquos & vene-
 rint in iudicium, iudicent eos, iustificent iustum, vel absolvant
 iustam causam habentes, & condemnent impium. Similia vide
 2. Sam. 15. 4. Psal. 82. 3. Locum insuper hæc acceptio in Arti-
 culo Iustificationis invenit[ur], ibiq[ue] genuina & propria est, tria q[ue]
 in se complectitur: 1. Accusatum absolvere ne condemnetur,
 2. eundem pro iusto censere & pronuntiare, 3. iustificato
 A 3. resti-

Testimonium & premia, quæ justis & innocentibus debentur, tribuere.

VII. Esse verò hanc acceptionem in hoc negotio nativam patet i. ex forensi in Biblijs descriptiones datur enim iudicium Job. 9. 2. 3. Psal. 143. 2. in quo est delictum Matth. 6. 12. seu debitum Matth. 18. 25. & Chirographum Col. 2. 14. & testis (conscientia) Rom. 2. 15. & tribunal (Christi) Rom. 14. 10. 2. Cor. 5. 10. & reus (homo peccator) Matth. 5. 21. 22. Marc. 3. 29. Rom. 3. 19. Jacob. 2. 10. qui deliquit Rom. 3. 10. 23. cap. 4. 5. qui debet Matth. 6. 12. cap. 18. 24. coloss. 2. 14. & nec solvere nec rependere potest, Job. 9. 3. Psal. 130. 3. Matth. 18. 25. ideoq. peccata sua confitetur Psal. 32. 5. Esai. 64. 9. Dan. 9. 5. 6. 1. Job. 1. 9. cap. 2. 1. supplex misericordiam implorat Psal. 25. 6. 7. Psal. 143. 2. Matth. 18. 13. & Advocatus i. Job. 2. 1. seu Mediator Hebr. 7. 22. (qui peccata sibi imputata expiat Psal. 69. 5. Esai. 23. 5. 6. 10. 11. 12. 1. Tim. 2. 5. 6. pro reus intercedit Rom. 8. 34. Hebr. 10. 14. eosq. cum parte lesa in gratiam reducit Rom. 5. 10. 2. cor. 5. 19.) & Iudex (Dominus) Job. 5. 27. Act. 10. 42. cap. 17. 31. 1. cor. 4. 4. qui per mediatorem placatus Rom. 5. 10. 20. col. 1. 11. Ioh. 2. 2. supplici Reo culpam, & pœnam condonat Psal. 32. 1. 2. 5. Psal. 103. 8. 9. Act. 13. 28. eumq. gratis acceptat, Psal. 25. 6. 7. Rom. 3. 24. cap. 4. 2.

2. Ex oppositione. Opponitur ipsi condemnatio Rom. 5. 18. peccati imputatio 2. cor. 3. 9. non dimissio Gal. 3. 10. quæ omnia forensia.

3. Ex Synonymica phrasium conformitate, quò spectant, non vocari in iudicium Psal. 143. 2. non judicari aut condemnari, Job. 3. v. 16, 17. cap. 5. 24. peccata remittere Ioh. 20. 25. Rom. 3. 25. condonare Col. 2. 13. solvere vel absolvere, Matth. 16. 19. cap. 18. 18. tegere, non imputare peccata Rom. 4. 7. 8. reconciliari, 2. cor. 5. 19. Rom. 5. 10.

IIIX. Ge

IIIX. Genus in Definitione est Actio, quia Paulus verbis activis utitur, justificare, salvare, peccata remittere.

IX. Differentia desumpta est ex Causis 1. Efficiente, 2. Impulsiva interna, 3. impulsiva externa seu meritoria, 4. materiali 5. formali, 6. ex parte nostri, instrumentali, & deniq; 7. finali, quas omnes ordine videbimus.

X. Efficiens causa justificationis est Deus, ut ex sede Articuli patet, & ex cap. 8. 33. Deus est qui justificat. Item Esai. 43. 35. Ego sum, qui deleo iniquitates tuas. Solus, Ose. 13. 4. solus Dominus Deus noster, & salvator non est prater eum. Pater, Filius & Spiritus S. quod probatur 1. ex Theologico Axiomate: Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa, servato tamen ordine & discrimine personarum 2. ex aperta scripturae testificatione: Patri attribuitur Iob. 3. 16. Filio Gal. 2. 13. Spiritui S. Rom. 5. 5. 3. Ex Apostolica trajectory, Ephes. 4. 32. Deus in Christo donavit nobis. Hinc tota S. S. Trinitas intro ducitur: Justificati estis per nomen Iesu & per Spiritum Dei nostri, 1. cor. 6. 11.

XI. Impulsiva interna (Externa enim τὸν ἁγίον πνεῦμα nomine miseria humana τὴν σπλάγχνον summi Dei movens, venit) est gratia: Justificamur gratis ejus gratiâ Et Ephes. 2. 8. 9. gratia salvati estis.

XII. Gratiae autem vocabulum ἐκ τῶν πολλὰ ἁλὼς λεγομένων, (vide Flacium in Clav. Scribe. voce gratia), est. Inter illas significationum varietates, tres sequentes sunt insigniores: indigitat enim nonnunquam gratiositatem, quâ quis omnibus bonis amabilis est, quo sensu de Maria dicitur, quod sit gratiâ plena Luc. 1. 28. & de Christo, quod gratiâ & sapientiâ coram hominibus profecerit Luc. 2. 52. Notat 2. gratiam passivam, seu gratuitum Spiritus S. donum, idq; per metonymiam effecti

201011

effecti pro causa, quia ad simplicem Dei favorem dona subse-
quuntur. Hinc [27] significat quandoq; donare, ut Jacob ad E-
savam Gen. 33. 5. Isti pueri sunt, quos Deus [27] gratificatus
seu largitus est. Designat deniq; gratiam activam, gra-
tuitam Dei misericordiam *χρηστότης καὶ φιλανθρωπία*. Sic
Gen. 6. 8. Noah gratiam dicitur invenisse in oculo Domini,
exponente sic Epistola ad Hebr. cap. 11. 7.

XIII. Atq; in postremâ hac significatione thesis
Præcedens voce gratiæ usa est, quod probatur 1. Ex
oppositione operum & gratiæ Tit. 3. 5. Non ex operibus
τὸν ἐκ δικαιοσύνης, quæ secimus, nos, sed secundum misericor-
diam suam salvos nos fecit. 2. ex insigni gratiæ discriptione,
quæ tum Rom. 3. 24. ex sede articuli depromi potest, tum &
extat 2. Tim. 1. 9. Salvos nos fecit, non secundum opera nostra,
sed secundum *ἰδίαν χάριν καὶ χάριτα* & gratiam, quæ data est nobis
in Christo, ante tempora, secularia. Ubi, ne passiva intelli-
geretur gratia, notandum quod Apostolus dicit, ante tempora
secularia. 3. Ex ejusdem cum Dei Charitate, misericordiâ &
pace permutatione, quæ Rom. 5. 8. Tit. 3. 5. videri potest.

XIV. Ut autem magis pateat, eam esse gratiam, quam di-
ximus notetur particula gratis, quam Paulus gratiæ subjungit.

XV. Gratis verò 4. modis dicitur 1. opponitur e-
ventui sperato, idemq; quod frustraneum seu supervacaneum
designat. Gal. 2. v. ult. Non aspernor gratiam Dei: nam si per
legem est justitia, Christus, *διὰ νόμον ἀντιπαρὲς* frustra seu gratis
mortuus est. 2. veræ & justæ causæ, idemq; quod iniquæ & te-
merè significat. Psal. 69. 5. Oderunt me gratis. h. e. odium istud
ne levissima causâ irritante sum promeritus 3. solutioni pre-
tiji, idemq; quod gratuito notat. Gen. 29. 15. Exod. 2. 2. Num.
v. 5. 2. Sam. 24. 24; Matth. 10. 8. 2. cor. 11. 7. Apoc. 21. 6. 4. Me-
rito, tam ad bonum quam ad malum, adeo ut nulla verè, pro-
merens

merens causa antecesserit, 1. Sam. 19. 5. Quare peccas in sanguine innoxio, interficiens David gratis, & cap. 25. 31. effudisti sanguinem gratis.

XVI Ex hisce significationibus, 2. posteriores hinc locum, habent, neq. opponit eas Apostolus merito & satisfactioni Christi, ut jam jam demonstrabimus, sed Legi, & nostris operibus. Summa, ut in Psal. 69. 5. David cum querulatur 3. innuit, 1. quod non fuerit promeritus odium 2. quod ne levissima causa in illo fuerit, qua ad odium commovere alios potuisset, 3. quod contrarium potius, amorem & favorem promeritus sit sic Paulus gratis nos justificari asserens, etiam tria indicat, 1. quod in nobis nullum sit meritum salutis, 2. quod ne minucissima ratio in nobis inveniat, qua Deum moverit ad impertendam justitiam, 3. quod penas potius simus meriti, unde August. serm. 15. de verbis Apostoli, prorsus gratis das, gratis salvas, qui nihil invenis unde salves, & multum invenis unde damnes.

XVII Causa impulsiva externa meritoria, est Christus Ἰὴς Χρῆστος , qui nobis à Deo factus redemptio & justitia 1. Cor. 1. 30. Cum enim de Deo nostro rectè Syr. 5. 7. dicatur, $\text{ἐλεῖ καὶ ὁ ἐν πρῶτῳ αὐτοῦ}$, & justitia ejus peccatis totius generis humani horribiliter offensa, hinc ira super omnes secundum justitiam erat. Ne verò ea in discrimen veniret, oportuit satisfactionem intercedere perfectam, sine qua non poterat genus humanum in gratiam recipi, illa præstata à Christo, non ut nudo homine, sed ut diximus Ἰεσὺς Χρῆστος unde Act. 20. 28. Deus sanguine suo Ecclesiam redemit, & 1. Joh. 1. 7. Sanguis Jesu Christi filij Dei emundat nos ab omni peccato.

XIX. Probamus hanc thesin ita, 1. quia per Redemptionem Christi dicimur justificari, Rom. 3. 24. redempti ab eo sanguine pretioso, 1. Petr. 1. 18. & v. 19. dicimur empti, ubi

B

verbum

verbum à παρὲν ἐστὶ, 2. Petr. 1. v. 1. vide Apoc. 5. 9. Gal. 3. 13. unde & Jobus Cap. 19. 25. vocat Christum Redemptorem suum, quem ita describit, ut is ipse & non alius ex textus coherencia possit intelligi. 2. quia Mediator dicitur inter Deum & hominem, 1. Tim. 2. 5. Mediator verò Hebr. 9. 13. 14. idè appellatur quod semetipsum in ara crucis obtuleris Deo, ad emundandam conscientiam nostram, hinc & inter Deum & nos, qui propter peccata divisi à Deo, Esai. 59. 2. quos odio habebat Ps. 5. 7. qui venundati sub peccatum Rom. 7. 14. ἰδασμὸς propitiatio vel placamentum est, eò quod irato Deo pro nobis satisfecerit, & gratiam illius nobis conciliaverit. 3. quia legitur Esai. 53. (Act. 8. 32. 1. Petr. 2. 24. idem repetitur,) sustulit נשָׂא bajulavit נָשָׂא languores nostros & dolores nostros, non sui causa, sed nostri. Vulneratus propter iniquitates nostras, vel ut textus sonat, à prævaricationibus nostris, attritus propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum, & livore ejus sanati sumus, Deus posuit in eo iniquitates omnium nostrum, ipse v. 10. posuit animam suam מוֹתָן delictum, seu hostiam pro delicto, unde Dei ira in nos, & filij pro nobis satisfaciendi promptitudo & efficacia apparet. Vide etiam 2. Cor. 5. 21. Eum qui non noverat peccatum, & è ὑπὲρ pro nobis peccatum (non subiectivè nec in hæsyè, sed imputativè) fecit ut nos efficeremur justitia Dei in ipso, & Gal. 3. 13, Christus nos redemit de maledictione Legis, factus pro nobis maledictum.

XIX. Meruit verò nobis gratiam hanc suâ obedientia, non solum passivâ, qua contumeliosissimam crucis mortem nostri causa sustinuit, Phil. 2. 8. sed & obedientia activâ, qua legi satisfecit, patet id expressis, cum v. tum N. codicis testimonijs. Ex veteri Psal. 40. adduci potest v. 8. & 9. In capite libri scriptum est de me, ut faciam voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Hic per voluntatem.

voluntatem patris eam quam in Lege morali declaravit innuit,
& vox Legis cujus sit mentio indicat, & ejus testes ex veteribus
sunt August. & Theodor. Ajunt enim illam legem intelligi de
qua Psal. 1. 1. in lege Domini voluntas ejus.

Ex N. T. inter qua plurima sequentia notanda, Matth.
3. 17. ait Christus: veni non solvere Legem sed implere. Per hanc
legem, intelligi legem moralem v. 18. probati tam solida enim
dicitur ibi constantia, ut cælum & terra sint interitura, ante-
quam apex unus hujus legis intereat, qui non impleatur; & v.
19. si quis minimum ex mandatis hujus legis solverit, minimus
erit in regno cælorum, sic clarissimus locus est Gal. 4. 4. 5. sub
lege Christus factus, ut eos qui sub lege erant, redimeret, ut a-
doptionem filiorum reciperent. Ut ergo sub lege fuimus duo-
bus maxime modis 1. ratione obligationis ad perfectam obedi-
entiam, 2. ratione sententiæ mortis ac damnationis æternæ,
quam Lex in omnes adversum se prævaricantes, evibrat, sic ut
hisce duobus modis nos obligatos redimeret, *ῥυόμεν* & dicitur
ῥυόμεν Huc & pertinet Rom. 8. 3. Quod impossibile erat le-
gi, in quo infirmabatur per carnem, hoc Deus præstitit mittens
in similitudine carnis filium suum, & de peccato condemnavit
peccatum, ut justitia Legis impleretur in nobis. Eò & spectant
Rom. 10. 4. 1. Cor. 1. 30. 2. Cor. 5. v. ult. & alia.

XX. Causa Materialis Justificationis non datur Ex
qua, cum sit Actio, sed circa quam, dicta aliàs objectum: Illud
verò est Homo peccator, juxta illud Rom. 4. 8. Beatus vir
cui non imputavit Dominus peccatum; neq; verò omnis peccator
sed justificandus, unde additur in Definitione, in Christum cre-
denti peccatori, quibus innuitur, illum intelligi, qui fide Chri-
stum apprehensurus.

XXI. Formalis causa exprimitur Imputatione,
tum negativâ, quæ est peccatorum inhaerentium non imputatio
seu

seu remissio, enim affirmativâ, quæ est justitia Christi nobis non inharerentis imputatio & applicatio, quæ ipsa liter docendi gratia duæ quasi partes vocentur, à se invicem tamen non possunt separari, unde fit, quod cum Rom. 4. Paulus ex Psal. 32. Davidis verba adducit, solius imputationis faciat mentionem.

XXII. Peccatorum non imputationem formam esse, sequentibus dictis stabilizur. Luc. 1. 17. ad dandam scientiam salutis plebi ejus in remissione peccatorum. Luc. 18. 13. Deus esto propitius mihi peccatori, orat publicanus, & justificatus dicitur descendisse in domum suam, v. 14. Act. 13. 38, Paulus ait: Notum sit vobis fratres, quod per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur.

XXIII. Imputationem justitiæ Christi eo nomine venire, vel duobus his scripturæ testimonijs evincitur, 1. Ex Rom. 3. 24. tanquam Articuli sede, ubi dicitur ἡμεῖς ἀπολογισάμενοι quæ est in Christo Jesu, quem proposuit Deus propitiatorium, dicimur justificari, 2. Ex cap. 4. 3. ubi Apostolus ait: Credidit Abraham Deo, & hoc imputatum est illi ad justitiam, item, Dicimus quod Abrahamæ fides imputata sit ad justitiam.

XXIV. Neq; verò intelligitur per justitiæ imputationem Essentialis Dei justitia, ut Andrea Osiandro, teste Sleidano lib. 22. pag. 700. visum, 1. Quod justitia quæ imputatur ex Evangelio nobis reveletur; Essentialis verò quæ est ignis absumens ex lege cognoscatur. 2. Quod illâ positâ, absurda multa sequantur, (1) quod à justificatione homo, Essentiali Dei justitiâ, justificatus seu justus existens, μετὰ τοὺς πόσας quidam Deus sit factus. (2.) quod plures forent justitiæ essentielles Dei, una qua Deus justus est, Aliæ pro numero credentium infinita. (3.) quod Nestoriana naturarum divisio sequeretur, utpote, quod Essentialis justitia Dei essentialiter sit in Christo Deo. Excluderetur ergò humana Christi natura

à no-

à nostra justificatione. Originem verò opinio illa traxisse videtur, ex Lombardo lib. 3. sent. dist. 27. c. ubi charitatem quam ponit justificantem negat qualitatem nobis inhaerentem, affirmat autem Spiritum S. esse; unde & Johannis Cochlai argumentatio: Certum est, Deum nos justificare; Ac Deus est charitas, non fides. Ergò charitas non fides justificat.

XXV. Instrumentalis porro causa respectu nostri, quæ ceu manus mendicans remissionem peccatorum, & imputationem justitiæ ex gratia propter Christi meritum apprehendit, est fides, quæ vox cum varie usurpetur, certas agnoscat partes seu requisita, singularem causam Efficientem, speciale Objectum, & Effectum habeat, ea ordine etiam exponemus.

XXVI. Homonymia Fidei prolixè describitur apud Flacium in lib. de varijs vocabul. fidei significatis, quæ omnis ad 3. classes reduci potest, ut I. notet fidem Activam, vel constantiam & veritatem in dictis & factis, & sic Deo tribuitur Psal. 33. 4. Christo mediatori, Esai. 11. 5. Hominibus 2. Sam. 15. 20. I. Thes. 1. 8. 2. significet fidem Passivam, quæ credimus & assentimur Dei verbo, quo spectat I. cum sumitur pro fide historica Exod. 14. 31. II. cum accipitur pro generali assensu. Iacob. 2. 19. III. cum ponitur pro nuda fidei professione Iacob. 2. 14. IV. cum usurpatur pro fide miraculorum Matt. 17. 20. V. cum designat cognitionem libertatis Christianæ Rom. 14. 22. & cum VI. usurpatur pro fide justificante. Rom. 3. 26. 3. Denotetur hoc vocabulo Objectum ac principium fidei, Gal. 3. 2. & 23.

XXVII. Requisita seu partes justificantis fidei sunt 3. 1. *ἡγνῶσις* Notitia 2. *συγκατάθεσις*, Assensus, 3. *πίστις* & *ἰσχυρία* Fiducia, unde duorum priorum intuitu ad intellectum, posterioris respectu ad voluntatem & cor refertur.

XXIX. Probari illa in genere possunt ex Ioh. 14. 10. 11. 12. Non credis quia ego in Patre & Pater in me est,

(Notitia) credite mihi, me in patre & patrem in me esse (Assensus). Sin minus propter ipsa opera credite mihi. Amen Amen dico vobis (Fiducia) qui credit in me, opera quae ego facio & ipse faciet.

XXIX. Fidem verò esse Notitiam in specie evincitur 1. Ex synonymia, quod scriptura fidem per scientiam saepe definit Esai. 53. 11. In scientia sui servus meus justificabit multos, Radix ibi est עץ scivit, cognovit. Ioh. 17. 3. Haec est vita aeterna, ut cognoscant te solum verum Deum. 2. Ex oppositione: Incredulitas est ignorantia & tenebrae Actor. 17. 23. & 30. Esa. 9. 1. Matt. 4. 15. Insipientia & stultitia; 2. ex contrario, credulitas seu fides est scientia. Hinc August. lib. 11. de Civit. Dei c. 3. Canonica scriptura fidem habemus de his rebus, quas ignorare non expedit, nec per nos ipsos nosse idonei sumus.

XXX. Esse Fidem fiduciam confirmatur in Specie, ex parallelis locis. Sic quod Psal. 2. v. ult. dicitur, Beati omnes qui confidunt in eo יְבוֹסִים אֱלֹהִים אֱמִנּוּ fidit; id Marc. 16. 16. sic exprimitur; qui crediderit, salvus erit. Quod Esai. 26. 3. dicitur, servabis pacem, quia in te confisus est, id Rom. 5. 1. sic effertur; Justificati fide, pacem habemus apud Deum. Quod prov. 3. 5. dicitur: confide Jehovae toto corde, id Act. 8. 37. sic proponitur; si credis ex toto corde. 2. Ex ἐξήγησις seu declaratione, ubi fides per fiduciam declaratur, Psal. 78. 22. Quia non crediderunt in Deum, nec confisi sunt in salute ejus, ubi radix est בְּטָח fiduciam habuit. Sic & Mich. 7. 5. 1. Joh. 5. 13. Haec scripsi vobis ut sciatis, quoniam vitam habetis aeternam, qui creditis in nomen filij Dei v. 14. & haec est fiducia quam habemus apud Deum. 3. Ab Exemplis, qualia enim illa sunt, talem oportet esse Regulam cui subiiciuntur, sic Rom. 4. 18. Abraham in spem contra spem credidit, nec infirmatus est fide, nec considera-

vit

vit corpus suum emortuum v. 20. in promissione Dei non habita-
vit diffidentia; ubi certè fiducia satis aperte innuitur. Matth.
9. 22. Exemplum est hæmorrhousæ, quæ illam fiduciam habuit,
si tangeret vestimentum Christi, se sanam fore, quo & spectant
exempla Cananææ Matth. 15. 28. Moysi & illorum quorum episto-
la ad Hebræos 11. Cap. meminit. Possent & hic adduci testi-
monia Patrum, ut Cypriani serm. 4. de mort. Aug. tract 29.
in Johannem, at illa repeti possunt ex locis Dn. Chemnitij, ut
& ex Examine Concil Trid. part 1.

XXXI. Hinc est, quod ex hac fide promissionem gratiæ,
& in ea Christum mediatorem amplectente, ejusq; beneficia si-
bi applicante, sacra scripture doceat, nos de gratia Dei certos
esse posse, quod probatur 1. per firmitatem divinarum pro-
missionum, siquidem illæ conferuntur cùm Petra Matth. 7.
25. cum firma terra & anchora Hebr. 6. 19. cum pacto, Ierem.
31. 33. Talium a. promissionum nucleus Iob. 3. 16. extat; Sic
Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret &c.
2. per Spiritus S. verax testimonium Rom. 8. 14. 15. 16.
Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro, quod simus filij Dei,
item Gal. 4. 6. 1. Cor. 2. 12. 3. per Dei iusjurandum. Deus a-
bundantius volens ostendere hæredibus promissionis firmitatem
& immobilitatem consilij sui, interposuit iusjurandum, ut va-
lidam consolationem haberemus, qui confugimus ad tenendam
propositam spem Hebr. 6. 16. 17. 18. Tale iusjurandum extat
Joh. 5. 24. Amen Amen dico vobis, qui sermonem meum audit,
& credit ei, qui misit me, habet vitam æternam, Ezech. 33. vi-
vo ego dicite Dominus nolo mortem peccatoris, sed ut converta-
tur & vivat. 4. per Sacramentorum utilitatem & com-
modum; sunt enim signacula justitiæ fidei Rom. 4. 11. 5. per
exauditionis promissæ expressam infallibilitatem Matth. 18.
19. Joh. 16. 23. Cum jam oratio etiam remissionem peccatorum
petat.

petat *Matth. 6. 12.* hinc & de ea certitudo probatur. ut ex *Ps. 27. 8.* dicere possimus; Cor meum proponit tibi verbum tuum. Spectant etiam huc, vocum *ἡλικιότης* *Hebr. 11. vers. 1. ἀληθ.* *Φοβός* *Rom. 4. 21. πειθήνιος* *Ephes. 3. 12. παθητικός* *Hebr. 3. 6.* quibus fides describitur, *Emphases.* Vide tract. D. Sigfridi Sacci, quem *Magd. Anno 69.* de hac quaestione edidit, idem *Chemn. par. 1. Exam. m. p. 168.*

XXXII. Efficiens hujus fidei causa est Spiritus S. *2. Cor. 4. 13.* habentes Spiritum fidei, vel donum fidei, Non verò ita ut Pater & Filius sequestrentur, nam fides opus Dei est *Iob. 6. 29.* sed quia Spiritui S. regenerationis ac renovationis opus passim ascribitur. Noq̃ verò *Enthusiasticus* eam in nobis operatur, sed *auxilius* *Rom. 10. 17. 2. Cor. 5. 21.* Ut enim in opere creationis lux corporalis oriebatur ex verbo *Gen. 1. 2.* ita in opere *ἀνακτίσις* seu regenerationis lux Spiritualis etiam ex verbo est *1. Cor. 3. 5.*

XXXIII. Objectum autem ejus, seu materia circa quam, ratione notitiæ & assensus est omne & solum DEi verbum, ratione fiduciæ verò sunt promissiones Dei gratui-
ta, licet enim justificans fides apprehendit etiam reliquas promissiones de bonis spiritualibus & corporalibus, ut testantur *Exempla Hebr. 11.* tamen si secundum animam suam, seu Fiduciam, in actu Iustificationis consideretur, pro Objecto habet Christum in verbo Evangelij sibi oblatum, eumq̃ apprehendit, quod scriptura toties nobis monstrat, quoties credentes in filium vitam æternam habituros confitetur. *Iob. 6. Rom. 5. Iob. 14.*

XXXIV. Effectus hujus fidei, quamvis plurimi in sacris recenseantur, ut sunt remissio peccatorum. *Act. 10. 43. ὁδοποιία* *Iob. 1. 12.* tranquillitas conscientiæ *Rom. 5. 1.* liberatio à dominatione legis *Rom. 8. 1.* Securitas spiritualis, *Rom. 10. 11.* benedictio cœlestis *Gal. 3. 9.* purificatio cordis, *Act. 15. 9.* victo-

ria

Via Satanae Eph. 6. 16. 1. Petr. 5. 9. victoria mundi 1. Joh. 5. 4. Patientia in adversis Rom. 5. 3. Accessus ad Deum Rom. 5. 2. Obfignatio veritatis Iob. 3. 33. Dilectio Dei & proximi Luc. 7. 47. Spes futurae gloriae, Rom. 5. 1. Confessio veritatis creditae & cognita 2. Cor. 4. 13. Invocatio Gal. 4. 6. Rom. 10. 14. Vita & salus aeterna Iob. 3. 16. Inter hos tamen justificatio praeminet. Reliqui verò enumerati, vel sunt planè cum justificatione ijdem, vel eam proximè insequuntur, ijdemq; adhaerent.

XXXV. Cum autem fide justificari dicimur, non accipitur Fides absolutè ut nobis inhaeret, & qualitas quaedam est; sed relatè, quatenus in Christum, tanquam in correlatum suum fertur, illiq; in divulso nexu adhaeret: Hinc salvifica fides, fides Jesu Christi, fides filij Dei dicitur. Rom. 3. 22. Gal. 2. 16. 21. Hinc est, quod non propter fidem i. e. propter excellentiam & divinitatem, sed per fidem tanquam Causam instrumentalem salvemur, quâ particula omne prorsus meritum, fidei extra Christum detrahimus, ut etiam imbecillam fidem, & vix fumigantem, modo Christo superadificata, ex Esai. 42. 3. Deo acceptam dicamus, quo & illud Marc. 9. 24. referendum.

XXXVI. Hac autem solâ nos justificari, probatur I. Ex operum ab actu justificationis remotione. Rom. 11. 6. Gal. 2. 16. 2. à particulis exclusivis. Marc. 5. 36. Ne metuas mortem mortuos, ut & Luc. 8. 50. 3. à phrasibus aequipollentibus, ut sunt ἐὰν μὴ, εἰ μὴ Gal. 2. 16. Esse verò has particulas synonymicas & exclusivas, patet ex Matt. 19. 9 c. 24. 36. Marc. 13. 32.

XXXVII. Particulæ verò Exclusivæ non excludunt gratiam Patris, nec meritum Christi, nec verbum & Sacramenta, & alia quæ cum fide, pro diversâ causarum consideratione subordinatorum naturam induunt, sed 3. potissimum docent 1. fidei justificantis objectum, quod non in Lege sed Evangelio quaerendum, 2. reconciliationis meritum, quod non sunt nostra opera, 3. applicationis organum, quod sola fides sine operibus est.

C

XXXIIX,

XXXVIII. Bona autem opera, cum removentur, non fit ob actum præsentiæ, sed communicationem efficientiæ, id est, non quod fidei & justificationis non debeant adesse, sed quod ipsis adimatur in actu justificationis cooperatio. Idem hoc alij sic exprimunt: sola fides cum dicitur justificare, non particula sola determinat subjectum, sed prædicatum, unde & distinctæ sunt propositiones: Fides sine operibus justificat, & fides, sine operibus est mortua.

XXXIX. Præter rem verò est, quod Luthero ut dormienti Leoni temerè insultant & aurem vellicant Pontificij lepores, dum ajunt; particulam Sola cum nullibi in sacris posse reperire literis, ipsum Lutherum auctoritate sua usum in 3. cap. Epist. ad Rom. audacter posuisse, & monitum respondisse: Sic volo sic jubeo sic pro ratione voluntas. Verba sunt Becani Tom. 1. Opusc. pag. 226. Purgat se ipsum Megalander noster Tom. 5. Jenens. pag. 162. & fundamentum excusationis sequens ponit: quod nimirum respexerit ad proprietatem linguæ Germanicæ, cum enim scriptura de duabus & pluribus rebus loquitur, ita ut de una tantum affirmet, de reliquis verò neget, jam illud loquendi genus non potest in idiomate Germanico significantius exprimi, quam per particulam Sola. Quid, quod editio vulgata Latina majoris emphaseos, ergò particulam illam sæpè inseruerit, licet in editione Hebræa non habeatur, vide Levit. 21. 2. 1. Sam. 10. 19. Dan. 11. 4. Zach. 8. 19. Septuaginta etiam interpretes inseruerunt eam particulam Deut. 6. 13. quod factum Christus approbat, Matth. 4. 10. & Syriaca versio Rom. 4. 5. particulam Balchud posuit. Quin & Georgius Cassander in sua consultatione de Arcic. Rel. facetur Lutherum antiquitatis consensum habere. Dicimus proinde cum D. Gerharδο Tom. 3. p. 971. Quod particula Sola, sit instar symboli puræ & Evangelicæ doctrinæ: ut enim per schiboleth, Galaaditæ suos contribules explorabant, Jud. 12. 6. sic per particulam hanc ἀλλὰ δεξιῶν insidiæ deteguntur.

XL. Ex.

XL. *Expositis sit & ijs, quæ ad causam instrumentalem pertinebant, restat Finalis, quæ consideratur vel respectu Dei, vel nostri: Dei intuitu, est justitiæ & misericordiæ ejus singularis declaratio, ut ex v. 25. 26. Rom. 3. patet: Nostri verò respectu est in hac vita; Pax & tranquillitas conscientia. Rom. 5. 1. in altera verò, Beatitudo. Rom. 1. 16. 1. Petr. 1. 9. Atq. tantum de Priori Membro. Sequitur*

Membrum Posterius,

enarrans

Heterodoxian

I. PONTIFICIORUM.

§ 1. Justificatio ipsis est, infusio Justitiæ, ut calefactio est caloris datio, secus ac thesis nostra 7. habet. Coster. in Euch. p. 257. inde & Bellarmin. lib. 1. de justif. c. 1. quatuor enarrans justificationis significationes, pro 2. quam acquisitionis dicit, urget dicta, 1. Cor. 6. Rom. 5. 19. ubi emphasin in voce, constituit justum, & in antithesi Christi & Adami, querit Dan. 12. 3. Esai. 53. 11. Urget compositionem vocis. At obliviscitur 1. sui; nam lib. 1. de pœnit. cap. 10. § Promissionem, ait: Quid est remissio peccatorum, nisi justificatio? Obliviscitur 2. suorum complicum, ut inter alios Tole. in confutat. Antverpiens. Confes. in cap. de just. ubi fatetur, verbum justificandi, pterumq. significare absolvere, non autem infusus qualitatibus re ipsa justum facere.

§ 2. Compendium Theol. verit. lib. 6 c. 32. ut causam efficiētē explicet, requirit aliquid ad justificationē ex parte Dei, ut sunt misericordiæ & justitiæ; aliquid ex parte peccatoris, ut sunt Dei amor & dolor; aliquid ex parte Ecclesiæ, ut sunt 1. meritum Christi & sanctorum. 2. Indulgentia per Papam & Episcopos, licet Jesuitæ moderni lupinam melius sciant cogere & agere. doctores videantur velle defendere. Bellarm. lib. 1. de justif. c. 2.

§ 3. Gratiam variè cum Scholasticis in gratis datam, gratos facientem, habitualement & actualement, excitantem & adiuvantem, operantem & cooperantem, prævenientem & subsequentem

Quomodo hæ partitiones sano sensu possint retineri vide apud
D. Meissn. in Antrop. Disp. II. quæst. 3.) non solum distinguunt
 sed & ex prædicamento relationis, in actu justificationis,
 transferunt in prædicamentum qualitatis, unde *Patres*
Concilij Trident. Sess. 6. can. 11. Anathema dicunt ijs, qui sta-
tuunt gratiam, quâ justificamur esse favorem Dei, ut thesis
nostra 13. probavit. Neq; dicta quæ hic cumulant ex *Rom. 5. ubi*
gratia donum dicitur, ex Johan. 1. ubi dicitur dari, ad Ephes. 4.
ubi ad mensuram dari, ex Ephes. 2. ubi comparatur essentia quæ
detur per creationem, ex 2. Cor. 6. Ephes. 5. 1. Joh. 2. ubi luci, ex
2. Cor. 1. ubi pignori, sigillo, 1. Joh. 2. ubi unctioni confertur. ex
Rom. 5. ubi gratia justificans dicitur Charitas diffusa in cordibus
nostris, quicquam eos juvant. vel enim loquuntur dictorum ta-
lilium quædam de gratia, quæ accipitur pro effectis sive donis per
gratiam, quæ justificationem sequuntur, & ab orthodoxis non
negantur, vel sunt in illis metaphoricæ ipsius Christi & Spiritus
S. descriptiones; vel quædam ipsam heterodoxiam aperte poti-
us evertunt, quam confirmant, ut ex collatione patebit.

S. 4. Causæ meritoria, satisfactioni scil. Christi mirum
quomodo detrahunt! 1. Negant cum Stancaro Christum me-
diatorem esse secundum utramq; naturam, Busæus in Disput. de
persona Christi, thes. 79. Bellarm. lib. 1. de Justif. cap. 2. 2. Ne-
gant Christum sensisse in passione iram Dei & passiones infer-
nales, vocitantes doctrinam illam novam & inauditam impie-
tatem, Bellar. lib. 4. de Christo Cap. 8. de quibus in loco de Persona
Christi pluribus agitur. 3. Negant perfectè pro peccatis & pæ-
nis à Christo satisfactum. 4. Negant promeritam esse justiti-
am, quæ nobis imputetur. 5. Addunt Christi merito (1.) Mariæ
meritum, quam unâ meruisse docent. videatur Mariale Anno
1493. Argentinae per Martinum Simmum, editum lib. 1. cap. 5.
unde nec Gregorius de Valentia & Bellarminus omnino impro-
bant versionem illam Gen. 3. 15. ipsa conteret caput, cum tamen
in Hebræo sit præter unicum exemplar textus Hebraici,
quod corrupte Guido Fabricius. (1.) Sanctorum. Videatur Hora-
culus.

tulus animæ Anno 1599. editus, & Bernardinum Rosarium par.
2. serm. 27. Conformitates Francisci, Anno 1590. Bononiæ recusa,
Flosculi itidem Francisci, ex quib9 apparet Franciscum illos fa-
cere alterum Christum, qui V. vulnerum stigmati sibi ab An-
gelo in solitario quodam loco impressis, servet à morte eternâ vi-
ros, qui à tempore illius usq; in finem mundi vixerunt & vivent.
Hinc & cū Petr^o Paulus Vergerius Episcopus Justipolitan^o huic
figmento, scripto quodam se opponeret, scriptum id decreto Pauli
III. Rom. Pap. ad valvas Basilicæ Petri Romæ affixò Anno 159.
30. Decemb. damnatū est (III.) Nostra propria merita, videat-
ur Lessius in consult. p. 19. Costerus in Enchirid. Cap. 7. p. 293.
S. 5. Formali causæ Thesi 21. explicata, & Spiritui S. con-
tradidunt: Negant enim imputationem Justitiæ Christi,
& putativam seu imaginariam, ut Bellarm. & Sanderus, vel
amentissimam insaniam, ut Andræadius, vel spectrum cerebri hu-
mani ut Scapletonus, illam vocant: urgent necessitatem di-
spositionum, quas ad justificationem requiri asserunt, quales
dicunt esse Fidem, Timorem, spem, dilectionem, dolorem, con-
tritionem, propositum Sacramenta reipsa percipiendi, propo-
situm novæ vitæ. Militant pro operum justitiâ, nosq; fide-
solarios per contemptum, non secus ac Julianus olim fidelibus
objiciebat & δὲν τὰς ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ἡμετέρας δὲ τοιαύτας, testa
Sozom. lib. 5. histor. Eccles. c. 18. vocitant, ut ex Gregor. de va-
lent. analysi pater. Quæ omnia si ut deceret hic explicari & ro-
futari deberent, pagellæ nimium excreverent, siquidem cardo
Disputat. inter alia in hoc ipso inter nos & Pontificios vertitur,
legi autem hæc possunt apud alios.

Unicum tamen hic non prætereundum, quod falsò dissensum
 nostræ Ecclesiæ nobis objiciunt: Salmeron. enim Tom. 15. Com. p.
 25. viginti duas discrepantes opiniones Lutheranorum de Cau-
 sa Formali Justif. enarrat. Bell. l. 2. de Justif. c. 1 ad 5. illas revocat.
 Ast tertiam de Justitia Dei essentiali non nostram agnoscimus,
 sed ab illa dissentimus, ut ex Thes. 24. palam est. Quintam e-
 tiam de duplici justitiâ inhærente & imputata Piggio Romanæ

sedis patrono remittimus. Neq; in articulis Ratis bonens. & qui-
dem 5. quicquam contra nos continetur. Licet enim non nega-
mus, iustitiam inhærentem seu renovationem, eamq; nobis per
Christum contingere; per negamus tamen illâ iustitiâ formaliter
coram Deo nos iustos esse. Reliquæ verò 3. opiniones, quas intro-
ducit Jesuita, ut sunt: quod quidam dicant, fidem esse causam
formalem, alij Christi obedientiam, alij remissionem peccato-
rum, non sunt pugnantes, sed subordinatæ: idem enim est si ve
dicas, justificari nos fide, nimirum apprehendēte Christum: Chri-
sti merito, obedientiâ & iustitiâ justificari, nimirum fide appre-
hensâ; si ve justificari nos Dei misericordiâ, scil. impurante no-
bis per fidem Christi meritum, si ve deniq; justificari nos remissis
peccatis, nempe propter Christum fide apprehensum; conjun-
ctim namq; in his propositionibus causa principalis, meritoria
instrumentalis & formalis explicatur.

§. 6. *Circa instrumentalem causam plurimos errant errores.*
Non dicam hic prolixè, quod humanam naturam Christi Bel-
larm. lib. 1. de Justif. cap. 2. eo nomine beet, cum enim id oria-
tur ex illo errore, quo docent, Christum mediatorem tantum es-
se secundum humanam naturam; hinc in loco de Persona Chri-
sti propriè perstringendus venit error ille. Negant. v. i. Fidem
notitiam esse, *Videatur Bellarm. lib. 1. de Justif. c. 7. urgens*
locos Esai. 7. 1. Cor. 13. 2. Cor. 10. & rati unculas quasdam, verum
impertinenter. Inficiatur 2. Fidem esse fiduciam. unde Bell.
non solum lib. 1. de Justif. Cap. 11. argumenta nostra Thes. 30.
producta, enervare conatur, licet frustra, ut D. Gerhard. Tom. 3.
Loc. de Justif. Cap. 4. Sect. 2. Thes. 72. demonstrat; verum plu-
rima producit Cap. 4. inter quæ præter dicta, quæ ex Hebr. 11. 1.
Cor. 13. 2. Cor. 10. & locis alijs, inconvenienter explicat & ap-
plicat, tanquam primarium cum affectis suis urget, ex distinctio-
ne facultatum animæ desumptum, quod impossibile sit, unam
eandemq; qualitatem numero, esse in intellectu & voluntate,
cum tamen distinctio illa non ex Schola Spiritus S. quæ cordi
notitiam, fiduciam & affectus tribuit. Rom. 10. 10. sed princi-
pijs philosophicis desumpta sit, sicq; veritati cælesti nihil dero-
get, quin & verba notitiæ apud Hebræos affectum cordis conno-
tent. 3. Distinguunt Fidem in explicitam & implicitam seu car-
bona.

bonariam, Biel. 3. sentent. dist. 25. quest. unic. Occam. tract. de Sacram. c. 1. Greg. de Valent. in Analys. de Eccl. p. 205, In infusam & acquisitam, quam B. Lutherus Tom. 2. Lat. Jen. fol. 525. in Gen. c. 22. & alibi, neg. sanè immeritò, exagitat. In informem & charitate formatam. Lomb. 3. sent. dist. 23. lit. C. cum tamen effectus non sit sue causæ formæ, quin & fides vera suam propriam habeat formam. 4. Fidem justificantem tam latè patere docent, quàm latè verbum (indè est quod fuit in Colloq. Rati. bonensi in hanc eruperint vocem: Esse articulum fidei, quod canis Tobie caudam moverit) certam verò promissionem specialis misericordie non ad fidem sed præsumptionem pertinere. Hinc Bellarm. lib. 1. de Justif. cap. 4. adducit testimonia ex Marc. 1. & Luc. 18. quibus vult probare Fidem esse justificantem, quamvis non respiciat misericordiam specialem, & non esse fidem justificantem si eam misericordiam fortè respiciat.

§. 7. Exinde flosculus ille de dubitatione contra thesin nostram 36. Pergimus ad

Heterodoxian CALVINIANORUM.

Neg. prolixi erimus in erroribus illorum, qui ἐπεὶ τὸν huc reduc. potuerunt, recensendis, ut quod gratiam Dei non extendunt ad universum genus humanum. Paræus in trænico cap. 24. p. 142: quod meritum Christi sua & ἰσχύϊ enervent. Beza in Colloq. Mompelg. ad Thes. 7. VVitrenb. de prædic. p. 514. Piscator de Prædest. Thes. 3. quod fidem, gratiam, & meritum ad paucos restringentes labefactent: quod infantes fide sua justificari negent, Beza in 2. part. respons. ad Act. Mompel. p. 97 & seqq. Piscator ad dictata Hoffmanni p. 84: quod in vita æterna collocent Herculem, Somcratem, Aristidē, Sohmium in Exeg. A. C. p. 828. Embdens. contra D. Hunnium. Hos enim & similes suis proprijs remittimus sedibus. Denam solum non amus quem Johā. Piscator, suum quasi proprium faciens, defendere conatur, dum Christum obedientiā suā Activā, nihil nobis, sed sibi promeruisse, astruit, quem postliminio quasi revocavit, ex errore cujusdam Parsimonij, vulgò Kargij dicti, Aristetis Onoldini, circa annum 1570. sparsor: ad ad monitum piorum virorum revocato, concordante etiam cum Concil. Trident. Sess. 6. c. 7. quod Bell. l. 2. de Justif. c. 2. ad eundem impingens lapidē, interpretatur. Opposimus huic errori thesin nostram 19. Vertimus nos ad

Heterodoxian PHOTINIANORUM. Qui

§. 1. Doctrinam de Justificatione in N. T. ex V. T. proponendam & in V.

T. per fidem propositam fuisse extreme negant. Smal. contra Frant 2. diff. 4. infausus, Faustus Socinus Photinian. *ἡμεῖς* part. 2. de Salvatore c. 26. proinde loca V. T. Hab. 2. v. 4. & N. T. Act. 15. 11. Hebr. 13. 18. Apoc. 13. 8. mire depravant. Quæ à D. Stegman in Photin. diff. 31. 32. & seqq. vindicantur. §. 2. Gratiam Dei in Justific. negotio opponunt merito & satisfactioni Christi. Socin. tract. de Justif. p. 11.

§. 3. Satisfactionem ejusq. imputationem derident. Nam ajunt, ne nomen quidem satisfact. in sacris extare, Adversari dictis 2. Cor. 5. 19. ubi dicitur, quod Deus nos sibi ipsi reconciliavit Ezech. 18. 4. ubi animæ quæ peccavit mors intimatur. Gignere absurda, ut sunt, quod impediretur exercitium bonorū operum; quod omnes indiscretim fierent salvi, siquidē satisfactio universalis; quod major dilectio Filij quam Patris poneretur; quod nos non dimittere deberem⁹ delicta proximo, nisi satisfactione factā, cum imitatores Dei esse debeamus; quod poneretur ira in Deo, cum scriptura non dicat Christum Deum nobis reconciliasse, sed nos Deo; æternam mortem sustinere Christum oportuisset; quod sequeretur Deum non potuisse sine satisfactione remittere, quod impotentiam, vel noluisse, quod invidiam argueret. Refutatio horum videri potest in Antropol. Meisn. disput. 26.

§. 4. Fidei justificantis originem, subjectum, objectum, naturam & officium miris modis corrumpunt. Docent non esse solius Dei opus. Socin. de Justif. item de Serv. arbitr. part. 4. c. 12. contra apertum textum Job. 6. 29. Hoc est opus Dei ut credatis. Negant esse fidem ex predicatione externā, ut externa predicatione non pro solo sono, sed pro sono cum re, sono explicatā, conjuncto, accipitur. Moscor. de Baptism. c. 6. Affirmant fidem esse solum adulteriorum. Socin. de Statu primi hominis p. 311. contra expressum textum, Matth. 18. 6. & Marc. 9. 42. quem Smal. diff. 10. contra Frant 2. se dignis glossematibus depravare annuitur. Negant fidem habere pro primario objecto Christum, ejus sanguinem & promissiones, afferentes ipsum esse causam solum instrumentalem Justif. Socin. contra VVick. cap. 4. & de Justif. p. 71. Animam & formam fidei dicunt esse obedientiam Socin. de Justif. p. 11. & part. 4. de serv. arbitr. c. 11. cum fructus ejusdem sit. Quæ præter hæc sunt *ἐν δὲ αὐτῇ καὶ φανερὰ* introductorum & aliorum Hæreticorum, ea omnia brevitatē studentes missa nunc facimus, & ut cum precibus incepimus, sic ipsam finimus: *Ἀγαθὸν κὺρε ὑμᾶς ἐν ἡ ἀληθείᾳ τοῦ ὁ λόγος. ὁ οὖς ἀληθεῖα ὁδὸς. sit.*

SOLI DEO GLORIA.

vit corpus suum emortuum v. 20. in promissione
 vit diffidentia; ubi certè fiducia satis apertè in
 9. 22. Exemplum est hæmorrhousæ, quæ illam
 si tangeret vestimentum Christi, se sanam for
 exempla Cananææ Matt. 15. 28. Moyses & illorū
 la ad Hebræos 11. Cap. meminit. Possent &
 monia Patrum, ut Cypriani serm. 4. de mor
 in Johannem, at illa repeti possunt ex locis D
 & ex Examine Concil Trid. part. 1.

XXXI. Hinc est, quod ex hac fide prom
 & in ea Christum mediatorem amplectente,
 bi applicante, sacra scriptura doceat, nos de
 esse posse, quod probatur 1. per firmitatem
 missionum, siquidem illæ conferuntur cū
 25. cum firma terra & anchora Hebr. 6. 19.
 31. 33. Talium a. promissionum nucleus Ioh.
 Deus dilexit mundum, ut filium suum unig
 2. per Spiritus S. verax testimonium
 Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro, q
 item Gal. 4. 6. 1. Cor. 2. 12. 3. per Dei iussu
 bundantius volens ostendere hæredibus promi
 & immobilizatem consilij sui, interposuit ius
 lidam consolationem haberemus, qui confug
 propositam spem Hebr. 6. 16. 17. 18. Tale ju
 Joh. 5. 24. Amen Amen dico vobis, qui serm
 & credit ei, qui misit me, habet vitam ætern
 no ego dicite Dominus nolo mortem peccatori
 tur & vivat. 4. per Sacramentorum ut
 modum; sunt enim signacula justitiæ fidei
 exauditionis promissæ expressam infallibil
 19. Joh. 16. 23. Cum jam oratio etiam remi

